

SAMANFATTING AV INNOMRÅDET AV INNSPEL TIL OPPSTART:

Det er kome inn i alt 5 merknader. I tillegg kom to innbyggjarar, som er grunneigar, innom planområdet til open kontordag. Deira ynskje er notert som merknad 6.

Nr	Dagsett	Offentleg instans	Merknad	Vurdering og oppfølging
1	27. november 2018	Fylkesmannen i Hordaland	Ja, generell karakter	Vurdering av forholdet til overordna plan og krav til KU er gjort. ROS-analyse er utført. Andre tema kommentert.
2	4. desember 2018	Hordaland Fylkeskommune	Ber om at planarbeidet legg særleg vekt på: Areal- og transport, Arkitektur og estetikk Barn og unges interesser Folkehelse Kulturminne og kulturmiljø Samferdsel Senter- og tettstadsutvikling Universell utforming.	Er omtalt.
3	3. desember 2018	NVE	Generell påminning	Er omtalt.
4	26. november 2018	Statens Vegvesen	Ja, generell karakter	Er følgt opp og omtalt.
5	23. november 2018	Bane NOR	Ja, påpeiker at i vidare planarbeid må Bane NOR sitt areal innanfor planområdet få jernbaneformål.	Arealet har fått føremål SBG – annan banegrunn grøntareal
6	13. november 2018	Open kontordag	Ynskje om løysingar for tapt garasje nord for skulen.	Rett til å etablere ny biloppstillingsplass/garasje på er tatt inn i føresegner, men ikkje lagt inn i plankartet. Sjå føresegner 3.2.2 og 3.2.3

1. Fylkesmannen i Hordaland

Fylkesmannen legg til grunn at kommunen gjer ei grundig vurdering av om planarbeidet er i samsvar med overordna plan. Er planforslaget ikkje i samsvar med arealdelen av kommuneplanen, må kommunen vurdere planarbeidet etter forskrift om konsekvensutgreiing av planar.

Fylkesmannen minner om at statlege planretningslinjer skal leggjast til grunn ved planlegging etter plan- og bygningslova (tbl) § 6-2 andre ledd. Fylkesmannen ser ikkje at meldinga om oppstart er i strid med nasjonale føresetnader og forventningar til arealpolitikken. Fylkesmannen vil likevel kome med følgjande innspel til meldinga om oppstart:

ROS-analyse

Kommunane skal fremje samfunnstryggleik i planlegginga si, jf. tbl § 3-1 bokstav h. Pbl § 4-3 set difor krav om utarbeiding av ROS-analyse i alle plansaker, samt krav til handtering av risiko i plan. ROS-analysen skal vise risiko og sårbarheit som har verknad for spørsmålet om arealet er eigna til utbygging, og eventuelle endringar i slike forhold som følge av planlagt utbygging.

Teknisk forskrift (TEK17) definerer kva som er akseptabel risiko for flaum og skred. Akseptkriteria for anna type risiko må definerast av kommunen. Fylkesmannen legg til grunn at akseptkriteria må vera minst like strenge som for flaum og skred. Alle risikohøve skal merkast på plankartet med omsynssone. Krav til risikoreduserande tiltak skal gå fram av planføresegne.

Folkehelse

Det er ei forventning i folkehelselova om at kommunane skal legge til rette for eit langsigktig og systematisk folkehelsearbeid for å fremme helse i befolkninga og bidra til å førebygge psykisk og somatisk sjukdom, skade eller lidingar. Alle planar skal fremme helse i befolkninga og motverke sosiale helseforskellar, jf.tbl § 3-1 bokstav f. Planlegginga skal vere helsefremmende gjennom å fremme faktorar som styrkjer helsa og livskvalitet, og som bidreg til å verne mot negative faktorar, jf. folkehelselova § 4. Det skal såleis gjerast ei vurdering av konsekvensar for folkehelsa i all planlegging. Eit sentralt element i folkehelsesatsinga er å sikre barn og unge gode oppveksttilhøve, jf.tbl § 3-1 bokstav e og regional plan for folkehelse 2014-2025.

Naturmangfold

Vi minner om at dei konsekvensane reguleringsplanen har for endra arealbruk skal vurderast etter naturmangfaldlova. Det må kome tydeleg fram i planarbeidet, jf. naturmangfaldlova §§ 7 til 12.

Medverknad

Alle som fremmer eit planforslag skal legge til rette for god medverknad i planprosessen, jf.tbl § 5-1. Kommunen har eit særleg ansvar for å sikre at barn og unge og andre som treng spesiell tilrettelegging får delta i planarbeidet etter rundskriv T-2/08 om barn og planlegging, samt H-2302 om medverknad i planlegging.

2. Hordaland fylkeskommune

Vurdering og innspel

I det vidare arbeidet vil vi leggje særleg vekt på:

- Areal- og transport
- Arkitektur og estetikk
- Barn og unges interesser

- Folkehelse
- Kulturminne og kulturmiljø
- Samferdsel
- Senter- og stadutvikling
- Universell utforming

Meir om senter- og stadutvikling

Ved etablering av ein kollektivterminal i kommunesenteret Dale er det viktig at lokalisering og utforming bidreg til utvikling av senteret. Vi ber om at dette vert drøfta og lagt vekt på i planprosessen.

Meir om Samferdsel

Hordaland fylkeskommune/Skyss har delteke undervegs i prosessen og fått gjennomslag for behov knytt til avviklinga av kollektivtrafikken. Vi legg til grunn at trafikkavvikling og trygge tilhøva for myke trafikantar vært eit viktig tema vidare i planprosessen.

Kvaliteter som attraktiv tilkomst og gode ventefasilitetar for gåande og syklande må få høg prioritet.

Eit kollektivknutepunkt i ein stasjonsby burde ideelt sett innehalde både buss og jernbane, vi ber om at samanheng mellom jernbanestasjon og kollektivterminal vert drøfta som del av planprosessen.

Kulturminne og kulturmiljø

Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regional styresmakt for kulturminnevern.

Automatisk freda kulturminne

Vi har ikkje kjennskap til automatisk freda kulturminne innafor planområdet, og potensialet for funn av urørte automatisk freda kulturminne er lågt.

Nyare tids kulturminne

Vi vil minne om at dokumentasjon av kulturminne og kulturmiljø skal gjerast på eit tidleg stadium i all arealplanlegging. Hordaland fylkeskommune ber om at kulturminneinteresser blir omtalte, og at kulturminneverdiane blir vurderte og teken omsyn til i det vidare planarbeidet. Som heilskap utgjer Dale sentrum eit viktig kulturmiljø, med lokale, regionale og nasjonale kulturminne. Slik vi ser det, er det omsøkte tiltaket del av Dale sentrum. Nye tiltak må difor tilpassast kulturmiljøet, og nær- og fjernverknaden av utbygginga i høve til kulturmiljøet må bli vurdert og teken omsyn til i planarbeidet. I reguleringsføresegnene må det vere spesifisert at det skal utførast kulturminnedokumentasjon som del av planarbeidet. Dersom tiltaket er i vesentleg konflikt med regionale og nasjonale kulturminneinteresser kan Hordaland fylkeskommune vurdere å imøtegå planforslaget gjennom eit politisk vedtak.

Vi rår tiltakshavar til å gå i dialog med kulturminnemyndet for å synleggjere konfliktområda og finne løysingar som kan minske konfliktpotensialet før planen blir lagt fram til høyring

3. NVE

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonalt sektormynde innanfor saksområda flaum-, erosjon- og skredfare, allmenne interesser i vassdrag og grunnvatn, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE gir råd og rettleiing om korleis desse saksområda skal takast omsyn til ved utarbeiding av arealplanar etter Plan- og bygningslova (PBL). Forslagsstilla har ansvaret for at desse interessene er vurdert i planarbeidet.

Flaum, erosjon og skred

God arealplanlegging er det viktigaste virkemiddelet for å forebygge skader frå flaum, erosjon og skred.

Plan- og bygningslova og byggteknisk forskrift (TEK17) set tydelige krav til tryggleik mot flaum, erosjon og skred ved planlegging og utbygging. På reguleringsplannivå vil det ofte være trøng for ei detaljert fagkyndig utgreining av reell fare. Omsyn til klimaendringar skal også vurderast.

Vassdrag- og grunnnvasstiltak

Det er store allmenne interesser knytt til vassdrag og grunnvatn. Tiltak som kan føre til skader eller ulemper for allmenne interesse, kan utløyse konsesjonsplikt etter Vassressurslova (VRL). Dersom det er trøng for at NVE skal gjere vurdering av konsesjonsplikt av vassdragstiltak i planen, ber vi om at dette kjem klart fram i oversendingsbrevet. NVE kan avgjere at reguleringsplan kan erstatte konsesjon, dersom vassdragsinteressene er godt nok ivareteke i planen.

Energianlegg

Eit vel fungerande system for produksjon og overføring av energi er avgjerande for samfunnet. Planen må difor ta omsyn til anlegg som er planlagt eller har konsesjon etter energi- og vassdragslovgjevinga. Dersom planen er i konflikt med energiinteresser, bør aktuelle energiselskap involverast tidleg

Ved oppstart av planarbeidet rår vi til å nytte følgjande rettleiarar og verktøy:

- NVE sine kartester viser informasjon om flaum- og skredfare, vassdrag og energianlegg.
- NVE rettleiar 2/2017 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innan NVEs saksområder i arealplanlegging skildrar korleis desse interessene bør takast i vare i planen, slik at ein unngår motsegn.
- NVE retningslinje 2/2011 Flaum- og skredfare i arealplanar skildrar kva flaum- og skredprosessar som kan medføre fare, og korleis desse farane bør utgriast og innarbeidast i planen.
- NVE si sjekkliste for reguleringsplan kan være eit nyttig verktøy, for å sikre at alle relevante saksområde er vurdert.
- Fleire nyttige rettleiarar og verktøy er tilgjengeleg på www.nve.no/arealplan.

Dersom planen har følgjer for NVE sine saksområde, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. NVE legg til grunn at kommunen vurderer om planen tek i vare nasjonale og vesentlige regionale interesser. I plandokumenta må det gå tydeleg fram korleis dei ulike interessene er vurdert og innarbeidd i planen. Alle relevante fagutgreiingar innan NVE sine saksområde må vere lagt ved plandokumenta. Vi ber om at alle plandokument vert sendt elektronisk til rv@nve.no.

NVE vil prioritere å gi innspel og uttale til reguleringsplaner der det vert bede om fagleg hjelp til konkrete problemstillingar. Dette går fram av brev til kommunane datert 29.09.2017 om «NVEs bistand og verktøy i arealplanleggingen». Vi ber difor om at det vert skrive tydeleg i oversendingsbrevet til NVE kva ein ønsker bistand til i den enkelte saka.

4. Statens vegvesen

- Statens vegvesen setter pris på at planarbeidet ivaretake våre sektoransvar med fokus på trafikktryggleik, tilgjenge for alle brukargrupper, støyskjerming og utforming.
- Me tilrår at kollektivterminalen vert utforma i tråd med Statens vegvesen sine handbøker og vegnormalar. Viser spesielt til N100 «*Veg- og gateutforming*», V123 «*Kollektivhåndboka*» og V129 «*Universell utforming av veger og gater*».
- Reguleringsplanen planlegg eit kollektivknutepunkt som skal samordne ulike transportformer. «*Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*» legg opp til følgjande:

«Knutepunkter for kollektivtrafikken bør ha gode overgangsmuligheter mellom ulike transportmidler. Det bør legges til rette for innfartsparkering langs hovedlinjene for kollektivtrafikken. Tilrettelegging for innfartsparkering må sees i sammenheng med behovet for fortetting og effektiv arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkter».

Jf. avsnittet over tilrår me at det også vert eit tilbod for dei regionale og lokale bussrutene frå Dale jernbanestasjon, slik at det vert overgangsmoglegheit mellom tog og buss. Dale stasjon kan også tilby parkering for dei som er avhengig av personbil til og frå, og som skal reise vekk med buss over lengre tid.

- Planforslaget bør også legge til rette for ei løysing for taxi og eit trygt på- og avstigningsområde for skuleelvar som vert henta/bringa med personbil, samt dei som vert skyssa i samband me lokale og regionale bussruter.

Å ivareta trafikktryggleiken for skuleelevar og andre mjuke trafikantar vert ei viktig utfordring i det vidare planarbeidet. Me setter pris på at planforslaget omfattar delar av Dalseidvegen, slik at det kan tilretteleggast for trygg ferdsel for mjuke trafikantar.

5. BaneNOR

Det er eksisterende vei, Dalseidvegen, som går langs Bane NOR sin eiendom. Plangrensen går utenfor denne veien og i videre planarbeid må Bane NOR sitt areal settes av til jernbaneformål. Foreslått kollektivterminal og stasjonsområdet på Dale ligger et lite stykke fra hverandre og det er viktig at bussene også stopper ved stasjonen. Det er også viktig at det er god kobling for gående og syklende mellom stasjonsområdet og kollektivterminalen slik at det er lett for reisende å bevege seg mellom disse to punktene.

Bane NOR har en rekke krav til planlegging i nærheten av jernbanen. Informasjon om disse finnes i vår veileder for nasjonale interesser i arealplanlegging: <http://www.banenor.no/Sikkerhet/Veilederfor-god-planlegging/> og i vårt tekniske regelverk: <http://www.banenor.no/Marked/Leverandorinfo/Teknisk-regelverk/>

Vi forventer at forslagstiller setter seg inn i dette materialet før det utarbeides forslag til reguleringsplan. Dersom det er behov for samråd med Bane NOR eller konkrete spørsmål der det er behov for avklaring, ta kontakt med saksbehandler så tidlig som mulig.

6. Open kontordag, innbyggjarar/interessentar

Denne opne kontordagen var annonsert i VP i lag med oppstartsvarsel for planarbeidet og i varslingsbrev til naboar. Frå 1200-1530 var møtet lokalisiert i møterommet i 4. etasje i Heradshuset, og kl 1530-1730 i kundemottaket i resepsjonen.

Dei som kom og fekk informasjon var Jeanett Eriksen og Harald Simmenes. Begge desse er grunneigarar nord for DBU, og eig i lag eit garasjebygg som står på Falkanger sin næringseigedom. Denne garasjen vil verte råka av etablering av snulomma for kollektivtransporten.

Dei hadde begge synspunkt og ynskje om framkomst og parkering på eigen eigedom etter etableringa, og desse ynskja er inntekna i skissa under.

Rådmannen si vurdering:

Innspel vert sendt til reguleringsplanteiknar, for tilrettelegging i reguleringsplan, så langt råd.